

2017-09-11

Dnr KS/2017:417

Referens
Lena Bogne

Mottagare
Finansdepartementet

fi.registrator@regeringskansliet.se

kopia till:
fi.ordning.och.reda@regeringskansliet.se

Svar på remiss – Valfärdsutredningens slutbetänkande, Kvalitet i välfärden (SOU 2017:38)

Botkyrka kommun har genom remiss den 19 maj 2017 beretts tillfälle att svara på Valfärdsutredningens slutbetänkande, Kvalitet i välfärden (SOU 2017:38), ert dnr Fi2017/02150/K.

Vi översänder vårt svar på remissen.

Svaret kompletteras inom några dagar med kommunstyrelsens beslut när detta är justerat.

Med vänliga hälsningar
Lena Bogne

2017-08-02

Dnr KS/2017:417

Referens
Sara HultqvistMottagare
Kommunstyrelsen**Remiss- Valfärdsutredningens slutbetänkande, Kvalitet i välfärden (SOU 2017:38), KS/2017:417****Förslag till beslut**

Kommunledningsförvaltningens förslag till kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen överlämnar yttrande daterat 2017-08-02 till Finansdepartementet som kommunens svar på remiss "Kvalitet i välfärden" (SOU 2017:38).

Sammanfattning

Regeringen beslutade vid regeringssammanträdet den 5 mars 2015 att tillkalla en särskild utredare för att utreda förutsättningarna för att föreslå hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänsten bör regleras. Syfte med utredningen är att föreslå hur offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att den säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet. Utredningen har även haft i uppdrag att säkerställa att offentliga medel används till just den verksamhet som de är avsedda för och att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstått.

Utredningen redovisade i sitt delbetänkande Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78) förslag avseende huvuddelen av de uppdrag som ingick i direktiven. I detta betänkande redovisar utredningen de frågor som återstår i direktiven. Det rör hur bättre kvalitetskrav och system för uppföljning kan utformas för välfärdstjänster.

Kommunledningsförvaltningens samlade bedömning är att utredningens förslag bör tillstyrkas.

Kommunledningsförvaltningen har skrivit remissvaret i dialog med representanter från utbildningsförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen och socialförvaltningen.

2017-08-02

Dnr KS/2017:417

Ärendet

Regeringen beslutade vid regeringssammanträdet den 5 mars 2015 att tillkalla en särskild utredare för att utreda förutsättningarna för att föreslå hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänsten bör regleras. Syfte med utredningen är att föreslå hur offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att den säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet. Utredningen har även haft i uppdrag att säkerställa att offentliga medel används till just den verksamhet som de är avsedda för och att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstått.

Utredningen redovisade i sitt delbetänkande Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78) förslag avseende huvuddelen av de uppdrag som ingick i direktiven. I detta betänkande redovisar utredningen de frågor som återstår i direktiven. Det rör hur bättre kvalitetskrav och system för uppföljning kan utformas för välfärdstjänster. Utredningen har arbetat enligt följande utgångspunkter:

- 1) Välfärden behöver bli mer personcentrerad. Huvudmän och andra aktörer måste bli bättre på att samverka runt individen för att kvaliteten inom välfärden ska förbättras.
- 2) Jämlikhet är ett centralt värde i välfärden och en viktig aspekt av kvalitet.
- 3) Medarbetare med rätt kompetens är välfärdens viktigaste resurs och en förutsättning för en välfärd av god kvalitet.
- 4) När verksamhet överlämnas till privata utförare har kommuner och landsting kvar sitt ansvar som huvudmän för hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Det går inte att enbart förlita sig på brukarens val för att uppnå en god kvalitet. Att utforma bra och tydliga krav och ha en fungerande uppföljning är centralt för huvudmännen. Insyn måste säkerställas även hos privata utförare.
- 5) Staten har ett övergripande ansvar för välfärden genom sin roll som tillstånds- och tillsynsmyndighet. Tillsynen måste fungera väl. Detta är av avgörande betydelse för att kontrollera att verksamheten uppfyller de lagstadgade kvalitetskraven. Staten har också en viktig roll i att bidra med kunskap genom exempelvis nationella riktlinjer.

2017-08-02

Dnr KS/2017:417

Utredningens förslag med kommunledningsförvaltningens yttrande

Utredningen presenterar sju huvudförslag:

1. Vinstbegränsning

Förslag: Utredningens mening är att det inte är möjligt att ersätta vinstbegränsning med utökade kvalitetskrav. Alltför detaljerade kvalitetskrav riskerar att medföra en allt för betungade administration för professionen. Utredningens bedömning är att införande av en vinstbegränsning har möjlighet att skapa förutsättningar för en tillitsbaserad styrning. Vinstbegränsning medför även att mer kapital stannar i verksamheten vilket i sin tur kan bidra till en bättre kvalitet.

Yttrande: Vinster i välfärden är en fråga om hur vi ska använda offentliga medel medan kvalitetskrav är en fråga om vilken nivå på värdfärdstjänsterna den enskilde kan förvänta sig. Vinster i välfärden och kvalitetskrav är i sig två helt olika företeelser och kan inte ersätta varandra. Kommunledningsförvaltningen delar utredningens bedömning att kvalitetskrav inte kan ersätta en vinstbegränsning.

2. Förbättrad tillsyn och uppföljning

Förslag: Utredningen gör bedömningen att tillsynsmyndigheterna har de rättsliga befogenheter som krävs för att utföra en bra tillsyn. Utredningen föreslår dock att kravet på frekvenstillsyn avskaffas i syfte att möjliggöra mer risk- och väsentlighetsbaserad tillsyn.

Bestämmelser om tystnadsplikt hos privata vårdgivare och enskilda verksamheter inom socialtjänsten utgör ett hinder för kommuner och landsting att följa upp privata utförarens verksamhet. Utredningen föreslår därav bestämmelser om undantag från tystnadsplikten för att personuppgifter ska kunna lämnas till den offentliga huvudmannen.

Vårdgivar- och omsorgsregistren hos Inspektionen för vård och omsorg är idag inte kompletta. För att öka förutsättningarna att åstadkomma bättre register föreslår utredningen att kommuner och landsting ska vara skyldiga att anmäla ändringar i befintlig kommunal verksamhet enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, liksom om verksamheten läggs ned. Utredningen föreslår även att Inspektionen för vård och omsorg ges möjlighet att förelägga vårdgivare vid vite att anmäla en ny eller ändrad verksamhet. Nuvarande straffbestämmelse om utdömmande av böter avskaffas då denna påföljd inte visat sig vara effektiv.

För att förbättra möjligheterna att följa insatser inom socialtjänsten föreslår utredningen att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ges i uppdrag att

2017-08-02

Dnr KS/2017:417

kartlägga behovet av data inom socialtjänsten och vilka brister som enkelt kan åtgärdas genom exempelvis samverkan. Utredningen föreslår även att Statskontoret ges i uppdrag att följa upp huvudmännens uppföljning och kontroll av privata utförare.

Vid kvalitetsmätningar och uppföljningar bör även faktorer som samverkan och hur väl insatserna hållits ihop runt de enskilda individerna utvärderas. Utredningens mening är att kvalitetsmätningar och uppföljningar som görs inom välfärden, bör i större utsträckning avspegla och följa upp jämlikhet och fördelning. Arbete med att ta fram progressionsmått inom socialtjänsten bör övervägas.

Yttrande: Kommunledningsförvaltningen delar utredningens bedömning om att frekvenstillsynen bör avskaffas till förmån för en mer risk- och väsentlighetsbaserad tillsyn för att uppnå en mer effektiv tillsyn.

Kommunledningsförvaltningen delar utredningens bedömning om att sekretessbrytande bestämmelser skulle underlätta uppföljning av privata utförares verksamhet.

Kommunledningsförvaltningen delar utredningens bedömning om att kommuner och landsting bör bli skyldiga att ändra anmäla ändringar i befintlig verksamhet.

Kommunledningsförvaltningen ser positivt på att staten via Myndigheten för vård- och omsorgsanalys och Statskontoret får i uppdrag att utreda behov och brister samt bistå med uppföljning.

Kommunledningsförvaltningen instämmer även i utredningens resonemang kring att kvalitetsmätningar riskerar att endast mäta det lätt mätbara. Det finns anledning att tillämpa både kvantitativa och kvalitativa mått då välfärdstjänster följs upp för att kunna få tillförlitliga resultat. Det är också av vikt att kvalitetsmått sätter den enskilde individen i centrum som mottagare av välfärdstjänsterna. Hur kommunerna arbetar ska naturligtvis utvärderas men resultatet måste även ta hänsyn till hur de enskilda individerna upplever kommunernas arbete. Kommunledningsförvaltningen välkomnar även arbetet med progressionsmått inom både skola och socialtjänst.

3. Bättre förutsättningar att följa offentliga medel

Förslag: För att förbättra förutsättningarna för uppföljning föreslår utredningen att E-hälsomyndigheten, i samverkan med berörda myndigheter, ges i uppdrag att ta fram tydliga definitioner för begreppet enhet. En tydlig definition av begreppet är en förutsättning för att det ska vara möjligt att kunna följa hur offentliga medel används av en utförare verksamhet på enhetsnivå.

2017-08-02

Dnr KS/2017:417

Yttrande: Kommunledningsförvaltningen tillstyrker utredningens förslag. Tydliga definitioner av begreppet enhet har möjlighet att förenkla uppföljning eftersom det skulle tydliggöra redovisningen.

4. Idéburna aktörers roll behöver förtydligas och lyftas fram

Förslag: Utredningens mening är att idéburna aktörer spelare en viktig roll i välfärden. För att förtydliga de idéburna aktörernas roll föreslår utredningen att Statens skolverk och Socialstyrelsen redovisar sin statistik uppdelat så att de idéburna aktörerna redovisas separat.

Yttrande: Kommunledningsförvaltningen tillstyrker förslaget. Separat redovisning av olika aktörer har möjlighet att ge en tydligare bild av de olika alternativen.

5. Att göra upphandlingar och använda valfrihetssystem ställer krav

Förslag: Utredningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten får ökade resurser för att stödja kommuner och landsting med bland annat vägledning för att formulera krav i upphandlingar och valfrihetssystem. Utredningen framhåller även att lagen om valfrihetssystem (LOV) har fördelar genom att ett förarande enligt lagen ger större utrymme för kontinuitet än vid upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Utredningen påpekar vidare att det finns nackdelar med valfrihetssystem eftersom det finns risk för ett stort antal utförare som försvårar möjligheten till samordning, uppföljning och goda val för brukarna. Kommuner och landsting bör i varje enskilt fall noga överväga om fördelarna med konkurrensutsättning överväger nackdelarna.

Yttrande: Kommunledningsförvaltningen tillstyrker utredningens förslag till att Upphandlingsmyndigheten får ökade resurser att stödja kommuner och landsting. Kommunledningsförvaltningen delar dock inte utredningens analys om att lagen om valfrihetssystem (LOV) ger större utrymme för kontinuitet jämfört med lagen om upphandling (LOU). Det är inte möjligt att teckna tillsvidare avtal enligt LOU men det finns heller inga större faktiska behov inom verksamheterna att upphandla platser tillsvidare. Placeringar och upphandling av enskilda platser på exempelvis behandlingshem får inte löpa tillsvidare. LOU har även fördelen att det är möjligt för kommunen att begränsa sig till exempelvis fem utförare medan LOV inte har någon begränsning och därmed kan antalet utförare bli obegränsat.

6. Sammanhållna insatser för individen

Förslag: Utredningen anser att det är av stor vikt att sträva efter mer sammanhållna insatser för den enskilde individen. Berörda myndigheter bör identifiera och utveckla modeller för arbetssätt som kan stödja och utveckla

2017-08-02

Dnr KS/2017:417

en mer personcentrerad välfärd med en god samverkan över olika huvudmanna- och specialiseringsgränser. Vid övervägande inför eventuell konkurrensutsättning bör konsekvenserna för den enskilda individen och möjligheten att hålla ihop individens insatser beaktas.

Yttrande: Kommunledningsförvaltningen tillstyrker utredningens förslag. Det finns behov av att sträva efter mer sammanhållna insatser samt ökad samverkan. Kommunledningsförvaltningen ser dock att detta skulle innebära att de större aktörerna på marknaden skulle premieras om en enskild brukare har flera insatser och ska erbjudas stöd och hjälp av samma personal.

7. Stärkt jämlikhet

Förslag: Det är utredningens mening att jämlikhets- och fördelningsaspekter ska beaktas när konkurrens- och ersättningssystem utformas. När staten eller huvudmännen utformar sådana system är det därför viktigt att de styr mot en fördelning efter behov. Offentligt finansierad hälso- sjukvård som utförs av privat aktör bör bedrivas i en separat juridisk person för att det ska vara möjligt att kontrollera människovärdes-, behovs- och solidaritetsprinciperna inte åsidosätts.

Yttrande: Kommunledningsförvaltningen tillstyrker förslaget om stärkt jämlikhet men vill även understryka att förutsättningarna för kommunerna att erbjuda jämlik välfärd är väldigt ojämlika. Kommunerna ska följa samma lag och leverera välfärd till samma kvalitet men har olika skatteunderlag och därmed ojämlika resurser att utföra samma arbete.

Mattias Jansson
Kommundirektör

Jakob Etaat
Kanslichef

Expedieras till
Kommunstyrelsen
Finansdepartementet